મિલાવટ ઔર ધોકા

ઈફાદાતઃ હઝરત મુફતી અહમદ ખાનપુરી દા.બ.

લીપ્યાન્કરઃ મવલાના અબ્દુર્રહીમ અબ્દુર્રઉફ નાડા (સુરતી)
કોમ્પોઝીંગઃ સલીમ ઈસ્માઈલ રાવત

નાશિરઃ મકતબા અશરફ, સુરત.

પેશે લફઝ

بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمَنِ الرَّحِیم

نحمدہٗ ونصلی علی رسولہ الکریم-امابعد.

હઝરત અકદસ મુફતી અહમદ સાહબ ખાનપુરી દા.બ. કા રીયાઝુસ્સાલીહીન કા મકબૂલ દરસે હદીષ સાલોં સે મસ્જિદે અન્વાર મેં ચલ રહા હે ઔર બહુત સારે હઝરાત કો ઈસ્સે ફાઈદા પહુંચ રહા હે ખુસૂસી તૌર પર હમ જૈસે તલબા કો અલ્લાહ હઝરતે અકદસ કે ફૈઝ સે હમ સબકો મુસ્તફીઝ ફરમાયે. ઈન્હી દરસોં મે સે ઈસ દરસ કી ઈફાદિય્યત કો દેખતે હૂવે અલ્લાહ ને દિલ મે યે બાત ડાલી કે ઈસ્કો શાયે કિયા જાયે મખ્દૂમી વ મુરશીદી સે જબ ઈસ બાત કા ઈઝહાર કિયા તો અલ્હમ્દુલિલ્લાહ હઝરત વાલા નેં મસર્રત કા ઈઝહાર કરતે હૂવે દુવાઓં કે સાથ ઈજાઝત મહરમત ફરમાઈ ફલિલ્લાહિલ હમ્દુ વલહુશ્શુક્રૂ. આપ તમામ હઝરાત સે દુઆ કી દરખ્વાસ્ત હે કે અલ્લાહ ઈસ્કો કબૂલ ફરમાકર આખિરત મેં મગ્ફિરત કા ઝરીયા બનાયે ઔર હઝરત અકદસ કી ઝિયાદા સે ઝિયાદા કદર દાની નસીબ ફરમાયે ઔર હઝરત અકદસ કે સાયે આતિફત કો ખૂબ સિહત ઔર આફિયત કે સાથ બાકી રખ્ખે આમીન.

ખાસ નોંધ ગુજરાતી જાન્નેવાલે હઝરાત કી સહૂલત કે લિયે બાઝ જગાહ ઉર્દુ કે મુશકીલ અલ્ફાઝોં કો બદલ કર ગુજરાતી કે આસાન અલ્ફાઝ લિખે હે. ઈસ લિયે તમામ કારિઈન ઈસ્કો ઉર્દુ અદબ કા રિસાલા ન સમઝે બલ્કે દીન કી બાત કો સમજને ઔર સમજાને કા રિસાલા સમઝેં.

ફકત તાલિબે દુઆ

અબ્દુર્રહીમ સુરતી નાડા.

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیم

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ نَحْمَدُہٗ وَنَسْتَعِینُہٗ وَنَسْتَغْفِرُہٗ وَنَعُوذُ بِاللّٰہِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ وَسَیِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ یَهْدِهِ اللّٰہُ فَلَا مُضِلَّ لَہٗ، وَمَنْ یُضْلِلْہُ فَلَا هَادِيَ لَہٗ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَّا إِلٰہَ إِلَّا اللّٰہُ وَحْدَہٗ لَا شَرِیکَ لَہٗ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُہٗ وَرَسُولُہٗ، صَلَّى اللّٰہُ عَلَیْهِ وَعَلٰی آلِہٖ وَأَصْحَابِہٖ وَبَارِکْ وَسَلِّمْ تَسْلِیمًا کَثِیرًا کَثِیرًا۔ امابعد.

(સૂરે અહજાબ– આયત ૫૮)

ચૂંકે યે સારી ચીઝેં વહી હે જો ઈમાન વાલોં કો પહુંચાને વાલી હે ઔર હર વો કામ જો કિસી મોમિન મર્દ ઔર ઔરત કી તકલીફ કા ઝરીયા બનતા હો ઉસ પર અલ્લાહ કી તરફ સે બળી વઈદ આયી હે ઉસી મે દો ચીઝોં કો ઉસ બાબ મે બયાન કરતે હે. ગશ્શુન ખૈરખ્વાહી મે મિલાવટ કો કેહતે હે યાની ભલાઈ ચાહને મૈ કમી કરના ઔર ખૈર ખ્વાહી ન કરના ઔર કિસી કો ધોકા દેને કો ખદાઅ કેહતે હે.

હઝરત અબૂ હુરૈરહ *રદી.* ફરમાતે હે કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ને ઈરશાદ ફરમાયા જો હમારે ખિલાફ હથીયાર ઉઠાયેગા યાની કિસી કો સિર્ફ હથીયાર દિખાયેગા તો વો હમ મે સે નહી હે ઔર જો આદમી હમ કો ધોકા દે ઔર હમારે સાથ મિલાવટ કરે ઔર ખૈરખ્વાહી કા મામલા ન કરે તો વો ભી હમ મે સે નહી હે. ઔર એક રિવાયત અબૂ હુરૈરહ *રદી.* હી કી હે જિસ મે ઉસ્કી વજહ બતલાઈ હે એક મરતબા રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ બાઝાર સે ગુઝર રહે થે એક આદમી અનાજ કા એક ઢેર લિયે હૂયે બેચને કે લિયે ખળા થા રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ને અપના હાથ ઉસ અનાજ કે અંદર દાખિલ ફરમાયા તો અનાજ કે દાને અંદર સે ગીલે થે ચૂંકે અનાજ કા ગીલા હોના ઐબ હે ઔર ઉસ્કી વજહ સે વઝન ભી ભારી હો જાતા હે તો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ને પૂછા ભાઈ યે કયા હે? અંદર

સે ગીલે ઔર ઉપર સે સૂખે ઐસા કયૂં? ઉસ ને જવાબ દિયા યા રસૂલલ્લાહ દરઅસલ બારિશ ગિર ગઈ થી ઉસ્કી વજહ સે જા દાને ભીગ ગયે થે ઉન્કો મૈને અંદર કર દિયા ઔર અંદર કે જો દાને સૂખે થે વો ઉપર કર દિયે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ને ફરમાયા ઉન્કો ઉપર કયૂં નહી કિયા કે લૌગ દેખ લેં? જો હમે ધોકા દેગા ઔર હમારે સાથ મિલાવટ કા મામલા કરેગા વો હમ મે સે નહી રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ઉસ્કો અપની જમાઅત સે ખારિજ બતલા રહે હે ઔર ઉસ્કો અપના ઉમ્મતી કેહને કે લિયે રાઝી નહી હે.
ઈસ રિવાયત મે એક તો ઈસ્લામી ભાઈ ચારગી કે તકાઝે બતલાયે હે બહુત સોં કી આદત હોતી હે કે દૂસરોં કો ડરાને કે લિયે બાત બાત મે ચાકૂ નિકાલ લેતે હે બાત બાત મે ડંડા ઉઠા લેતે હે ઉસ્કી શરીઅત ઈજાઝત નહી દેતી. દૂસરી બાત યે બતલાઈ કે જો હમે ધોકા દે ઔર હમારે સાથ મિલાવટ કા મામલા કરે વો હમ મે સે નહી આજ કલ તો મામૂલી નફ્રા ઔર દો પેસોં કી ખાતિર ધોકા દેને કી બાત હોતી હે જૈસા કે બહુત સે લૌગ પૂછતે હે ઔર મુફ્તીયોં સે બાકાયદા સવાલ કિયા જાતા હે કે મસાલા કે અકસર દુકાનદાર સુખી મિરચોં મે પાની ડાલ દેતે હે ઔર ઉન્કા કેહના યે હે કે અગર હમ પાની ન ડાલેં તો વો સૂખી રેહતી હે જિસ સે હમારા નુકસાન હોતા હે તો યે ધોકા ઔર મિલાવટ હે દારૂલ ઈફ્તા કી બરકત સે બહુત સી ચીઝેં હમારે ઈલ્મ મે ભી આ જાતી હે વરના હમે તો પતા ભી ન ચલે.
પેહલે ઝમાને મે ઈસ્કા બળા એહતેમામ કિયા જાતા થા કે અગર કોઈ ઐબ હોતા તો સોદા કરને કે વકત ઉસ્કો બતલાના ઝરૂરી સમજતે થે અગર ભૂલ સે બતાના રેહ ગયા હો તો ઉસ્કો અપને લિયે ગવારા નહી કરતે થે ઈમામ અબૂ હનીફ્રા રહ. કી

કપળોં કી તિજારત થી ઔર હફસ બિન અબ્દુર્રહમાન ઈમામ સાહબ કે પાર્ટનર થે એક થાન ઐસા થા જિસ્મે કોઈ ઐબ થા તો ઈમામ અબૂહનીફા રહ. ને અપને પર્ટનર કો બતલાયા કે જબ ઉસ થાન કો બેચના તો ખરીદને વાલે કો ઐબ બતા દેના લૈકીન બેચતે વકત ઐબ બતાના વો ભૂલ ગયે ઉન્કો યાદ નહી રહા ઔર સારા લોટ ૨૦ હઝાર દિરહમ મે બિક ગયા ઔર ૨૦ હઝાર દિરહમ કી તકરીબન ૬૫૦ કિલો ચાંદી હોતી હે ખૈર બાદ મે જબ ઈમામ સાહબ કે હિસાબ કિતાબ હોને લગા તો ઈમામ સાહબ રહ. ને પૂછા મૈને તુમ સે કહા થા કે એક થાન કે અંદર ઐબ હે વો ખરીદાર કો બતા દેના તો તુમને ઉસ્કો બતા દિયા થા? અબ ઉન્કો યાદ આયા ઔર કેહને લગે મૈ તો ભૂલ હી ગયા ઈમામ સાહબ ને પૂછા ખરીદને વાલા કૌન થા ઉસ્કો તલાશ કરો બહુત તલાશ કિયા લૈકીન ખરીદાર કા પતા નહી ચલા તો ઈમામ સાહબ ને ઈત્ના હી નહી કિયા કે ઉસ સોદે મે જો નફા હૂવા થા ઉસ્કો અલગ કરકે સદકા કર દિયા બલ્કે પૂરી કીમત ૨૦ હઝાર દિરહમ કા સદકા કર દિયા ગૌર કિજીયે કે કિત્ની ઝિયાદા એહતિયાત ફરમાઈ કે અપને લિયે ઉસ્કો ગવારા હી નહી કિયા ઔર આઈન્દા કે લિયે ઉન્સે શિર્કત ખતમ કર લી આજકલ તો જાન બૂજ કર ઐસા કિયા જાતા હે ફિર કમાઈ કૈસે દુરૂસ્ત હો સકતી હે?.

હઝરત અબૂ હુરૈરહ રદી. ફરમાતે હે કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ને ઈરશાદ ફરમાયા કે નજસ મત કરો. નજસ કા મતલબ પિછલે સબક કે અંદર આ ચૂકા કે કોઈ ચીઝ નિલામ કી જા રહી હો ઔર કિસી કા ઈસ ચીઝ કો ખરીદને કા ઈરાદા નહી હે ફિર ભી ઉસ્કી કીમત બઢાયે જારહાહે તાકે દૂસરે લૌગ ઝિયાદા કીમત મે લે લેં આજ કલ શેહરોં મે ખાસ કર ફૂટ પાથ પર જો ચીઝેં નીલામ કી જાતી હે વહાં નીલામ

કરને વાલે ખૂદ હી અપને ગુગે રખ છોળતે હે જો કીમત બઢાતે રેહતે હે કોઈ નયા આદમી બીચારા આતા હે તો દેખતા હે કે પેન્ટ યા શર્ટ પાંચ રૂપિયે મે મિલ રહા હે તો વો સોચતા હે કે કિતના સસ્તા હે ઈત્ના સસતા તો મૈંને કભી દેખા હી નહી અભી વો કીમત લગાના હી ચાહતા થા કે નીલામ કરને વાલે કા હી છોળા હૂવા ગુરગા આકર કેહતા હે કે દસ મે દેના હે ફિર દૂસરા પંદરા લગાતા હે ઔર ઉસ્કી કીમત બઢાતે બઢાતે ઉસ્કી જો અસલ કીમત હે ઉસ સે ભી આગે નિકલ જાતા હે ચૂંકે ઉન્કા ખરીદને કા ઈરાદા તો હોતા નહી ફિર ભી કીમત લગાતે હે અબ આદમી હકીકત મે ખરીદાર હોતા હે ઉસ્કે સાથ એક તરહ કા ધોકા હી હો જાતા હે ઉસ્કી શરીઅત ઈજાઝત નહી દેતી.

૧. હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદી. ફરમાતે હે કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ને ઈસ બાતસે મના ફરમાયાકે ખરીદનેકા ઈરાદા નાહો ફિર ભી કીમત બળાઈ જાયે.

૨. હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદી. ફરમાતે હે કે એક આદમી ને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ સે અપના હાલ બયાન કિયા કે મુજે ઝિયાદા સમજ નહી પળતી હે ઉસ લિયે ખરીદારી મે ધોકા હો જાતા હે તો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ને ફરમાયા જિસ્કે સાથ ભી સોદા કરો તો યૂં કેહ દિયા કરો કે ધોકા નહી હોના ચાહિયે. વો ઝમાના ખૈરો બરકત કા થા લૌગોં મે અમાનત ઔર દિયાનત થી ઈસ લિયે ગોયા વો આદમી અપના હાલ બતલા દે કે મુજે સોદે મે સમજ નહી પળતી હે લિહાઝા જો ભી મામલા કરના બરાબર કરકે દેના તો અબ દુકાનદાર કો ભી ચાહિયે કે ઐસે આદમી કે સાથ ધોકા ન કરે બાઝ લૌગ ઐસે હોતે હે કે વો ખૂદ હી જાન્ચ પરખ લેતે હે ઈસ લિયે દુકાનદાર ભી ઉન્કે સાથ કોઈ ધોકા

નહી કર સકતા અગર કુછ ભી ગળબળ હો તો ઉન્કો પતા ચલ જાતા હે લૈકીન બાઝ લૌગ ઐસે હોતે હે જો ઉસ્કા અંદાઝા લગા નહી સકતે ઉસ લિયે અગર વો સાફ સાફ બાત કરલે તો ઉસ સૂરતકે અંદર ફિર અમાનત ઔર દિયાનત દારી ઔર ઈસ્લામી ભાઈચારગી કા તકાઝા યે હે કે જો ચીઝ જૈસી હો ઉસ્કો બતલા દી જાયે ફિર ભી અગર કિસી મામલા મે ઉસ્કે સાથ ધોકા કિયા ગયા તો ઉસ્કો મામલા ફસ્ખ કરને કા ઈખ્તિયાર રહેગા.

હઝરત અબૂ હુરૈરહ *રદી.* ફરમાતે હે કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ને ઈરશાદ ફરમાયા જિસ આદમીને કિસી કી બીવી કો શૌહર કે ખિલાફ યા કિસી કે ગુલામ કો આકા કે ખિલાફ ભળકાયા તો ઐસા આદમી હમ મે સે નહી હે.

ઈફાદાતઃ આજ કલ યે એક આમ બીમારી હો ચૂકી હે કે મીયાં બીવી મે બહુત અચ્છા ચલ રહા હે લૈકીન એક તીસરા આદમી બીવી કે કાન મે ફૂંક મારતા હે કે તેરા શોહર તો ઐસા ઐસા હે અબ વો બીચારી બેવકૂફ બીવી દૂસરે કે કેહને પર શોહર કે સાથ અપના મામલા બિગાળ લેતી હે નતીજા યે હોતા હે કે ધીરે ધીરે ઉન્કે તાલ્લુકાત ખરાબ હોતે હે ઔર નૌબત તલાક ઔર જુદાઈ તક પહુંચ જાતી હે. યા કિસી શેઠ કે યહાં કોઈ નૌકર બહુત અચ્છા હોતા હે તો કિસી કો ઉસ સે હસદ હો જાતા હે કે યે ઉસ્કે યહાં સે કિસી ભી તરહ ચલા જાયે લિહાઝા વો અપની સલાહીયતેં ઉસ્કે લિયે ઈસ્તેમાલ કરના શુરૂઅ કરતા હે ઔર ઉસ કે દિલ મે બાતેં ડાલતા હે કે તુમ્હારે શેઠ કા તો કોઈ ઠિકાના નહી હે ઉસ્કા મિઝાજ તો ઐસા હે કે અપને પુરાને પુરાને નૌકરો કો ચલતા કર દેતા હે કહી તુમ્હારે સાથ ભી ઐસા ન કરે અગર કભી તુજે ભી ચલતા કર દિયા તો તુમ તો ફૂટ પાથ પર આજાવોગે યાની કહી કે ન રહોગે ઐસી બાતેં બના બનાકર ઉસ્કો શેઠ કે ખિલાફ ભળકાતા હે ઔર આજ કલ ઐસે

તરીકે બહુત ઝિયાદા ચલ રહે હે તો જો લૌગ શોહરોં કે ખિલાફ બીવીયોં કો ભળકાને કા કામ કરતે હે યા આકા ઔર શેઠ કે ખિલાફ ગુલામ ઔર નૌકરોં કો ભળકાતે હે ઉન્કે મુતાલ્લિક રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ફરમાતે હે કે ઐસા આદમી હમ મે સે નહી દેખિયે કિતની સખ્ત વઈદ હે.

યે બહુત અહમ ચીઝ હે લૈકીન બહુત સે લૌગ ઐસી હરકત કરતે હે ઔર ઉસ્કો કોઈ ગુનાહ ઔર બુરા કામ ભી નહી સમજતે હાલાંકે યે ઈત્ના ખતરનાક ઔર બળા ગુના હે કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ઉસ્કો અપના ઉમ્મતી માનને કે લિયે ભી તય્યાર નહી હે ઔર જિસ કો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ફરમા દેં કે યે મૈરા નહી તો ભલા ઉસ્કા કલ કિયામત મે કયા હાલ હોગા? વહાં કે મુતાલ્લિક તો બહુત સે ગુનેહગારોં કો ભી યહી આસ લગી રેહતી હે કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ કી શિફાઅત નસીબ હો જાયેગી ઔર હમારે ગુનાહોં પર પરદા પળ જાયેગા લૈકીન અગર હમ ઐસી હરકતેં કરેં ઔર હુઝૂર હી ફરમા દેં કે તૂ મૈરા નહી હે તો ફિર ઉસ્કે બાદ કૌન સી ઉમ્મીદ કાઈમ કી જા સકતી હે? અલ્લાહ હમારી હિફાઝત ફરમાયે ઔર હમે સહીહ તૌફીક અતા ફરમાયે.

વ આખિરૂ દઅવાના અનિલ્હમ્દુલિલ્લાહિ રબ્બિલ આલમીન. વસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલા રસૂલિહિલ કરીમ વ અલા આલિહી વ અસ્હાબિહી અજમઈન, આમીન.

